Утвърдил: ……..

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет: Славянски филологии

Специалност: *(код и наименование)*

СЛ	И	Ф	0	5	0	1	2	5

.....

УЧЕБНА ПРОГРАМА

И	П	1	5

Свободноизбираема дисциплина: Функционалната грамотност в обучението по български език и литература

(код и наименование)

Преподавател: гл. ас. д-р Евелина Миланова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспитиране)	
Обща аудиторна заетост		**30**
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	30
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	
Обща извънаудиторна заетост		**30**
ОБЩА ЗАЕТОСТ		**60**
Кредити аудиторна заетост		**1**
Кредити извънаудиторна заетост		**1**
ОБЩО ЕКСТ		2

№	Формиране на оценката по дисциплината[1]	% от оценката
1.	Workshops (информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	10%
3.	Демонстрационни занятия	10%
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуша самостоятелна работа /контролно	30%
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит (ки)	50%

Анотация на учебната дисциплина:

Програмата на дисциплината се фокусира върху функционалната грамотност с оглед на четене, обработване и използване на информация от писмени текстове с цел решаване на комуникативни задачи. Обговаря се теоретичен модел, в който биват положени в йерархична последователност уменията и компетентностите, които позволяват на обучаваните да прилагат знания и опит, придобити в училище, в многообразие от ситуации за справяне с конкретни проблеми и които осигуряват пълноценното участие на младите личности в икономическия, политическия и културния живот на съвременното европейско общество. Анализира се съдържанието на учебна документация (учебни програми и др.) по отношение на ключовите компетентности – тяхното формиране и развиване, и усъвършенстването на функционалната грамотност на учениците. Фокусът на занятията се съсредоточава и върху процеса по създаване на методически варианти за развиване на умения за четене в прогимназиалния и в двата гимназиални образователни етапа.

[1] В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Предварителни изисквания:
В свободноизбираемата дисциплина могат да се включат студенти от специалността „Български език и литература и история“, 4. курс, редовна форма на обучение.

Очаквани резултати:
Познаване същността на понятието за функционална грамотност. Осмисляне на теоретичния модел: *компетентности на личността – комуникативна компетентност – функционална компетентност – функционална грамотност – грамотност по четене – умения за четене.* Развиване на умения за създаване и реализиране на методически дейности за усъвършенстване на уменията за четене на учениците в прогимназиалния и в двата гимназиални образователни етапа.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Същност и развитие на понятието за функционална грамотност.	2
2.	Взаимовръзка между понятията *функционална грамотност* и *грамотност по четене*	2
3.	Функционалната грамотност и грамотността по четене като основни понятия в международни и национални оценителски изследвания	2
4.	Функционалната грамотност като елемент на функционалната компетентност и на комуникативната компетентност	2
5.	Функционалната грамотност като елемент от учебното съдържание в учебната документация по български език за средното училище (прогимназиален етап)	2
6.	Функционалната грамотност като елемент от учебното съдържание в учебната документация по български език за средното училище (първи и втори	2

	гимназиален етап)	
7.	Функционалната грамотност в теорията и в практиката на обучението по български език (5. – 12. клас)	4
8.	Функционалната грамотност в контекста на компетентностния и на интердисциплинарния подход в обучението по БЕЛ.	4
9.	Оценяване и тестиране на функционалната грамотност на учениците на занятията по български език	4
10.	Създаване на методически вариант на дейности за развиване на умения за четене в прогимназиалния образователен етап (5.-7. клас)	2
11.	Създаване на методически вариант на дейности за развиване на умения за четене в първия гимназиален образователен етап (8.-10. клас)	2
12.	Създаване на методически вариант на дейности за развиване на умения за четене във втория гимназиален образователен етап (11.-12. клас)	2

Конспект за изпит

№	**Въпрос**
1.	Същност и развитие на понятието за функционална грамотност
2.	Взаимовръзка между понятията *функционална грамотност* и *грамотност по четене*
3.	Функционалната грамотност и грамотността по четене като основни понятия в международни и национални оценителски изследвания
4.	Функционалната грамотност като елемент на функционалната компетентност и на комуникативната компетентност
5.	Придобиване на ключови компетентности и усъвършенстване на функционалната грамотност на учениците в средното училище

6.	Функционалната грамотност в контекста на компетентностния и на интердисциплинарния подход в обучението по БЕЛ.
7.	Функционалната грамотност в теорията и в практиката на обучението по български език (5. – 7. клас)
8.	Функционалната грамотност в теорията и в практиката на обучението по български език (8. – 10. клас)
9.	Функционалната грамотност в теорията и в практиката на обучението по български език (10. – 12. клас)
10.	Методически решения за развиване на функционалната грамотност на учениците чрез обучението по български език в прогимназиалния образователен етап
11.	Методически решения за развиване на функционалната грамотност на учениците чрез обучението по български език в първия гимназиален образователен етап
12.	Методически решения за развиване на функционалната грамотност на учениците чрез обучението по български език във втория гимназиален образователен етап
13.	Оценяване и тестиране на функционалната грамотност на учениците на занятията по български език

Библиография

Основна:

Bachman, L., Palmer, A. Language Testing in Practice. Oxford Univ. Press, 1996.

Василева, Д. Гражданска компетентност в дигитална медийна среда чрез обучението по български език. Полис, С., 2025.

Василева, Д. Развиване на когнитивни и метакогнитивни умения за четене в обучението по български език. Авлига, С., 2021
Дамянова, А. Как българските ученици да постигнат по-убедителни резултати по четивна грамотност. – В: Тематични анализи на резултатите на българските ученици при четене в PISA 2009. ЦКОКУО, С., 2011.
Димчев, К: От знаниецентристки подход към компетентностен подход на занятията по български език. Електронно списание LiterNet, 30.4.2011, № 4.
Заркова, П. Методически дейности за развиване на интеркултурната комуникативна компетентност на учениците чрез обучението по български език в първия гимназиален етап. – В: сп. „Български език и литература“, кн.1, 2019 г.
Миланова, Е., Читателски навици и отношение към четенето на българските ученици в Р България и в чужбина (Анализ на данни от анкетно проичване), сп. "Български език и литература", кн. 6s, 2024
Миланова, Е. Развиване на функционалната грамотност на учениците чрез обучението по български език. Сиела Норма АД. София, 2019.
Миланова, Е. Понятието за функционална грамотност в системата от понятия, представящи комуникативната компетентност на личността. – В: сп. „Български език и литература“, кн.6, 2013 г.
Петров, А. Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език (5. – 12. клас). Булвест 2000, С., 2012.
Петров, А. Подобряване на функционалната грамотност на учениците в 5.-12. клас чрез обучението по български език (актуални проблеми и тенденции за развитие). - В: Тематични анализи на резултатите на българските ученици при четене в PISA 2009. ЦКОКО, С., 2011.
Петров, А. Ключовата компетентност „Общуване на роден език“ и обучението по български език. – Български език и литература (електронна версия), 2009, №2.

Допълнителна:

Bachman, L. Fundamental Considerations in Language Testing. Oxford Univ. Press, 1990.
Бойкова, Ф. Комуникативни стратегии в обучението по български език. – В: Научни трудове. Филология, т. 52, кн. 1, сб. Б, 2014. УИ „Паисий Хилендарски“.
Заркова, П. Развиване на умения за участие в интеркултурен диалог чрез обучението по български език. Сиела Норма АД. София, 2019.
Петрова, С., Дамянова, А. Четивната грамотност като предизвикателство към съвременния човек: как да помогнем на учениците да се справят успешно с четенето. ЦКОКУО, С., 2011.

20.05.2026 г. **Съставил:**
гл. ас. д-р Евелина Миланова

Учебната програма е приета на заседание на ФС на ФСлФ с протокол № 6 / 9.06.2026 г.